

UNIVERSITY OF
SISTAN AND BALUCHESTAN

دانشگاه سیستان و بلوچستان

آموزش خلاق و اثربخشی

مأموریت محوری حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
دانشگاه سیستان و بلوچستان

در سال ۱۴۰۱

به نام دانای توانا

«آموزش خلاق و اثربخش: مأموریت محوری حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان در سال ۱۴۰۱»

اساتید و اعضای هیئت علمی آینه پیشرفت و تعالی دانشجویان هستند و سبک زندگی و سبک تدریس و بینش، نگرش و رفتار اعضای هیئت علمی به طور مستمر در معرض قضاوت دانشجویان قرار می‌گیرد. در این راستا می‌توان ادعا نمود که اعضای هیئت علمی شتاب‌دهنده اصلی جریان آموزش عالی در دانشگاه‌ها در کنار دانشجویان هستند. در جهت گیری دانشگاه‌ها از دانشگاه‌های نسل اول آموزش محور و نسل دوم پژوهش محور به دانشگاه‌های کار آفرین نسل سوم و دانشگاه‌های نسل چهارم ارزش آفرین، ضرورت دارد تا آموزش و به عبارتی دقیق‌تر تدریس در دانشگاه‌ها در مسیر آموزش خلاق و اثربخش هدایت شود. ظهور فناوری‌های نوین آموزش‌های الکترونیک و غیر حضوری و افزایش سطح پایه معلومات عمومی دانشجویان به واسطه حضور فعال آنها در شبکه‌های اجتماعی مجازی و نیاز واقعی بازار کار باعث شده است که آموزش‌های کلاسیک در دانشگاه‌ها که صرفاً بر پایه سخنرانی و درس دادن توسط استاد و گوش دادن توسط دانشجو اثربخشی خودش را از دست بدهد. برخی از چالش‌های آموزش کلاسیک و سنتی در دانشگاه‌ها عبارت هستند از:

• سیستم آموزشی در مدارس و دانشگاه معمولاً به شیوه سبک آموزش سنتی و تمرکز روی درس دادن به روش ارائه مطالب در کلاس درس و گوش دادن دانشجویان و مشارکت محدود است.

• چیدمان صندلی‌ها در دانشگاه‌ها به صورت سنتی است که معمولاً دانشجویان در ردیف‌های پشت سرهم قرار می‌گیرند.

• نوعی شکاف ذهنی میان اساتید و دانشجویان به وجود آمده است و اساتید کمتر به قابلیت‌های دانشجویانشان اشراف پیدا می‌کنند. شدت و ضعف این شکاف ذهنی برای هر یک از اساتید در روابط شان با دانشجویان متفاوت است. در مواردی که این شکاف ذهنی افزایش یافته و اعتماد متقابل اساتید و دانشجویان کاهش پیدا می‌کند، عمق یادگیری کاهش می‌یابد و نوعی بی‌تفاوتی و گریز از یادگیری در میان دانشجویان به وجود می‌آید.

• به فرصت‌های یادگیری تیمی و تعاملی در ارزشیابی دانشجویان کمتر توجه می‌شود و تمرکز با همان سبک یاد دادن و درس دادن استاد در کلاس‌های درس و گوش دادن دانشجویان خلاصه می‌شود.

• بیکاری رو به افزایش دانش آموختگان دانشگاهی، اعتبار و مشروعیت سیستم آموزشی در دانشگاه‌ها را تحت تاثیر قرار داده است.

• در دانشگاه، هر یک از اعضای هیئت علمی بنا به تشخیص و تجربه‌شان سبک تدریس خاص خود را در طول خدمت در دانشگاه دارند و فرصتی برای اشتراک تجارب و دیدگاه‌ها و به اشتراک گذاشتن تجارب اعضای هیئت علمی در سبک تدریس فراهم نشده است.

• ارزشیابی دانشجویان به صورت انفرادی و مبتنی بر آزمون میان ترم و بیشتر پایان ترم است و کمتر به ارزشیابی گروهی و فعالیت‌های پروژه‌های تیمی توجه می‌شود.

• جهت‌گیری آیین‌نامه‌های ارتقا به چاپ مقالات، باعث شده است که فشار مضاعفی به دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای چاپ مقالات پژوهشی از سوی اعضای هیئت علمی اعمال گردد. تنها در سال‌های اخیر است که جهت‌گیری به سوی انجام طرح‌های پژوهشی کاربردی مورد توجه قرار گرفته است.

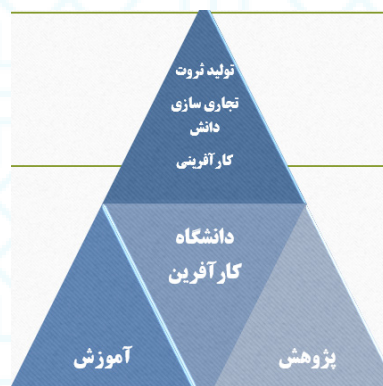
• تدریس اعضای هیئت علمی باتجربه در دوره‌های کارشناسی که پایه و مهم است کمتر مورد توجه قرار گرفته است و معمولاً تدریس در دوره‌های کارشناسی به اساتید جوان و کم‌تجربه واگذار می‌شود که می‌تواند تبعات منفی را به همراه داشته باشد.

با توجه به چالش‌های فوق، نوآوری‌های آموزشی در امر تدریس در دانشگاه‌ها و گرایش به سبک‌های تدریس خلاقانه و اثربخش با رویکردهای تدریس تعاملی و یادگیری گروهی و رویکردهای مربیگری و هدایت و مشاوره دانشجویان در قالب کارهای تیمی و پروژه‌ای و ارزشیابی گروهی به جای ارزشیابی انفرادی و تاکید بر مهارت‌های کاربردی مورد نیاز بیش از گذشته در دانشگاه‌ها احساس می‌شود. آنچه امروز هويت وجودی دانشگاه‌ها را با وجود نقش آفرینی دانشگاه‌ها در پیشبرد علم و فناوری تهدید می‌نماید، بیکاری

در حال افزایش دانش آموختگان دانشگاهی و بی‌اعتمادی صاحبان صنعت و کارفرمایان به داشته‌ها و مهارت‌های آنان است. به دلیل جو غالب فضای آموزش کلاسیک و نادیده‌گرفتن نیازهای واقعی بازار کار در حوزه آموزش در دانشگاه‌ها و رویکردهای سنتی مبتنی بر حافظه محوری و آموزش به‌صورت تدریس محتوای نظری و فاصله‌گرفتن از نیازهای واقعی بازار کار می‌طلبد که مأموریت آموزش خلاق و اثربخش در دانشگاه‌ها مورد توجه قرار گیرد.

از سوی دیگر رشد کسب‌وکارهای نوپا و شکل‌گیری استارت‌آپ‌ها در محیط‌های دانشگاهی این انتظار را از جامعه هیئت‌علمی و دانشجویان افزایش داده است که در برنامه‌های آموزشی و محتوای دروس در دانشگاه یک بازنگری اساسی انجام شود. درس‌نامه‌های اساتید در طول ترم توسط خود اساتید مورد بازنگری قرار بگیرد و رویکردهای تدریس خلاقانه مبتنی بر مشاوره گروهی و مربیگری همراه با روش‌های نوین کار پروژه‌ای، نگارش و اجرای طرح‌های آزمایشی کسب‌وکار خلاقانه و استفاده از رویکردهای آموزش معکوس و همراه با اجرای یک چالش کار گروهی مورد توجه واقع شود. از آنجا که اعضای هیئت‌علمی در نقش مربی و راهنمای دانشجویان هستند و دانشجویان از اساتیدشان در ابعاد حرفه‌ای و شخصی الهام می‌گیرند، ارتقای مهارت‌های خلاقیت در میان اعضای هیئت‌علمی و بروز رسانی توانایی‌هایی حرفه‌ای آنها در تدریس خلاقانه و اثربخش می‌تواند دانشجویان را در هدایت به‌سوی استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوپا هدایت نماید و زمینه‌هایی را فراهم سازد تا دانشجویان روی توسعه قابلیت‌های حرفه‌ای و ارتقای مهارت‌های کسب‌وکارشان هم تمرکز داشته باشند. اعضای هیئت‌علمی موتور حرکت دانشجویان در مسیر گذر به‌سوی دانشگاه کارآفرین و دانشگاه ارزش‌آفرین هستند و تدریس خلاقانه و اثربخش می‌تواند دستیابی به این مأموریت را برای دانشگاه‌ها و جامعه دانشگاهی تسهیل نماید.

ادبیات آموزش در دانشگاه‌های نسل سوم و چهارم ترکیبی از تدریس، مشاوره و مربیگری می‌باشد. اعضای هیئت‌علمی در این دانشگاه‌ها مدرسان خلاق و کارآفرین هستند که طرحی نو را در طرح‌های درسشان هر نیمسال تحصیلی می‌توانند ارائه نمایند که ترکیبی از آموزش‌های خلاقانه یادگیری گروهی، طوفان مغزی، مناظره جمعی، مسابقه چالش، تورهای میدانی از محیط کار را به همراه داشته باشد.

دانشگاه نسل سوم و چهارم کارآفرین و ارزش‌آفرین

با مروری بر تجربه دانشگاه‌های معتبر دنیا، شواهد تأیید می‌کند که اکثر آنها برای ارتقا و توسعه حرفه‌ای اعضای هیئت‌علمی، دفتر یا مرکزی بنام مرکز نوآوری اعضای هیئت‌علمی یا مرکز خلاقیت اعضای هیئت‌علمی ایجاد نموده‌اند. برای نمونه، کشور فنلاند که تجربه موفق جهانی در حوزه آموزش و پرورش و آموزش عالی دارد، شورایی بنام شورای خلاقیت آموزش دارد و مأموریت ارتقای آموزش خلاق را در همه سطوح آموزشی از مهدکودک و مدارس گرفته تا دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دنبال می‌نماید. این شورا هر ساله میزبان گردمایی‌ها و نشست‌های علمی معلمان حوزه آموزش و پرورش و اساتید دانشگاه‌های سراسر جهان برای تبادل نظر و اشتراک دیدگاه‌ها در حوزه آموزش خلاق و معرفی تجارب برتر در زمینه آموزش خلاق می‌باشد.

دانشگاه استنفورد که از دانشگاه‌های برتر دنیا می‌باشد مراکزی تحت عنوان "مرکز آموزش و یادگیری" دارد که رسالت آن اشاعه همکاری‌های آموزشی خلاق و اثربخش در میان گروه‌های آموزشی می‌باشد. تأکید بر آموزش‌های مبتنی بر یادگیری خلاق، گفت‌وگو و

کار گروهی، اشتراک تجارب زیستی دانشجویان باتوجه به خرده فرهنگ‌های متفاوتی که دارند و تاکید بر یادگیری‌های تیمی و پروژه محور از برنامه‌های مورد توجه در این مرکز آموزش و یادگیری می‌باشد. همچنین این مرکز برنامه‌های مستمری برای ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیئت علمی در به اشتراک گذاشتن تجارب موفق اعضای هیئت علمی در تدریس خلاقانه و اثربخش ارائه می‌کند.

همچنین دانشگاه ام‌آی‌تی که از دانشگاه‌های معتبر دنیا می‌باشد با داشتن دفتری بنام "لابراتوار و آزمایشگاه تدریس و یادگیری" فرصت‌هایی را برای به اشتراک گذاشتن تجارب موفق تدریس خلاقانه مبتنی بر رویکردهای آموزش کاربردی، آموزش و تدریس همراه با روش‌های طوفان مغزی و یادگیری تعاملی و گروهی برای اعضای هیئت علمی و فراگیران فراهم می‌سازد.

در دانشگاه اوزاکا (اوساکا) ژاپن هم که از دانشگاه‌های معتبر دنیا و ژاپن می‌باشد ارتقای حوزه آموزش خلاقانه و اثربخش مورد توجه است و باتوجه به جایگاه این دانشگاه در تحقق اهداف دانشگاه‌های کار آفرین و ارزش آفرین، در سال ۲۰۱۶ میلادی دفتری بنام "مرکز طراحی‌های جمعی و گروهی دانشگاه اوزاکا (اوساکا)" باهدف ارتقای آموزش‌های خلاقانه و اثربخش اعضای هیئت علمی این دانشگاه ایجاد شده است.

تجربه دانشگاه ملی سنگاپور که از دانشگاه‌های معتبر دنیا و آسیا می‌باشد نیز نشان دهنده توجه به حوزه ارتقای صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیئت علمی و ارتقای سطح توانمندی‌های تدریس خلاقانه و اثربخش آنها می‌باشد. در این دانشگاه هم دفتری بنام "مرکز توسعه تدریس و یادگیری" وجود دارد که در سال ۱۹۸۴ میلادی تأسیس شده است و برنامه‌های محوری آن به اشتراک گذاشتن تجارب نوآورانه اعضای هیئت علمی در امر تدریس و آموزش خلاق و اثربخش می‌باشد که در حین حال بر کاربرد فناوری‌های نوین آموزشی و رسانه‌های اجتماعی نوظهور در امر تدریس هم توجه دارد.

با تجربه اندوزی از دانشگاه‌های پیشرو در امر آموزش در دنیا، اینک حوزه معاونت آموزشی دانشگاه سیستان و بلوچستان در راستای نقش آفرینی در سطح دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر آن است تا در سال ۱۴۰۱ مأموریت محوری حوزه آموزشی را «آموزش خلاق و اثربخش» با محوریت توجه به توانمندسازی اساتید خلاق و کار آفرین قرار دهد. در این راستا، با رهنمودهای مقام معظم رهبری در تحقق اقتصاد مقاومتی و تحقق اهداف دانشگاه کار آفرین و ارزش آفرین، راه‌اندازی مرکز آموزش خلاق و اثربخش اعضای هیئت علمی در سطح دانشگاه مدنظر قرار دارد تا توجه اعضای هیئت علمی را به بازنگری در سبک‌های تدریس شان جلب نماید، بسترهای مناسب را برای اشاعه فرهنگ یاددهی و یادگیری خلاقانه و اثربخش در تمامی دوره‌های کارشناسی و تحصیلات تکمیلی مورد توجه قرار دهد و با طراحی و تدوین پروژه‌های محوری، الگوی موفق‌تری را برای سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نماید.

باشد تا فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو در اندازیم.

زاهدان - خیابان دانشگاه
دانشگاه سیستان و بلوچستان
سازمان مرکزی
ساختمان شهید قاسم میرحسینی
تلفن تماس: ۰۵۴۳۱۱۳۲۰۰۰
تلفن فکس: ۰۵۴۳۱۱۳۲۰۹۸